

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 czerwca 2011 roku powódka E. M. (1) wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 35 436 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu (pozew k. 2-7). W uzasadnieniu pozwu podała, że w dniu 2 grudnia 2005 roku nabyła na podstawie umowy sprzedaży (...) zwykłych akcji imiennych spółki (...) S.A. z siedzibą w W., po czym umowa ta została złożona u pozwanego – w (...) S.A. prowadzącego depozyt papierów wartościowych. Powódka zarzuciła, że na skutek nienależytego wykonania przez pozwanego zobowiązania poprzez niezwyfikowanie umowy sprzedaży akcji oraz niewłaściwego przygotowania dokumentacji (w tym, w zakresie Imiennego Zaświadczenia Depozytowego) nie została ona wpisana do księgi akcjonariuszy (...) S.A. w odpowiednim czasie i nie otrzymała należnej jej dywidendy. Zdaniem powódki zgodnie z treścią § 5 umowy sprzedaży akcji to pozwany obowiązany był do dokonania wszelkich faktycznych i prawnych czynności zmierzających do skutecznego przeniesienia akcji, z czego się nie wywiązał w 2005 roku. Dopiero na skutek czynności podjętych w 2009 roku powódka otrzymała stosowny dokument potwierdzający, że jest właścicielem akcji.

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa. (odpowiedź na pozew k. 19-24). Pozwany wniósł o przypozwanie M. M. i K. T., albowiem w 2005 roku K. T. zawarła umowę sprzedaży akcji z M. M., po czym ten ostatni sprzedał nabyte od niej akcje powódce. Zdaniem pozwanego M. M. i K. T. nie zawiadomili pozwanego o zawarciu umowy sprzedaży akcji i nie złożyli dyspozycji przeniesienia akcji z rachunku depozytowego sprzedającego na rachunek depozytowy kupującego, co doprowadziło do tego, że M. M. nie nabył skutecznie akcji od K. T.. Nie otrzymał imiennego zaświadczenia depozytowego i nigdy nie został ujawniony jako posiadacz akcji w rejestrze depozytowym prowadzonym przez pozwanego. Z tych przyczyn nie mógł skutecznie zbyć akcji na rzecz powódki. Pozwany nie był stroną umowy sprzedaży i nie mógł ingerować w jej treść. Po tym jak zarejestrowanie zamian na rachunkach papierów wartości okazało się niemożliwe na podstawie umowy sprzedaży akcji złożonej przez powódkę pozwany bezskutecznie wzywał E. M. (1) do złożenia imiennego zaświadczenia depozytowego wystawionego na nazwisko zbywcy.

Pozwany zakwestionował także jego legitymację procesową bierną, wskazując iż to K. T. i M. M. winni być pozwanymi w sprawie. Zarzucił także, że powódka nie udowodniła wysokości dochodzonego roszczenia.

K. T. odmówił przystąpienia do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego natomiast zawiadomienie o toczącym się postępowaniu nie zostało doręczone M. M. z uwagi na brak możliwości ustalenia jego adresu w Demokratycznej Republice Konga.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W latach 90 XX wieku (...) S.A. z siedzibą w W. emitował zdematerializowane akcje pracownicze serii (...) o wartości nominalnej 1 zł. Obrót akcjami zdematerializowanymi polegał na tym, że nabywcom akcji nie były wydawane dokumenty akcji, lecz na prowadzonych dla nich rachunkach papierów wartościowych odnotowywano zmiany w stanie posiadania akcji. Na podstawie umowy z emitentem depozyt papierów wartościowych w tym także zdematerializowanych akcji (...) S.A. prowadził Bank (...) S.A. Integralną częścią tej umowy była instrukcja prowadzenia depozytu, która regulowała m.in. czynności (...) S.A. związane ze zmianami na rachunkach papierów wartościowych akcjonariuszy (bezsporne, zeznania świadka J. K., k.343)

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i umową między (...) S.A. a (...) S.A w sprawie prowadzenia depozytu papierów wartościowych zbycie zdematerializowanych akcji (...) S.A. następowało na podstawie umowy formie pisemnej, do której należało dołączyć imienne zaświadczenie depozytowe wskazujące zbywcę jako uprawnionego do akcji oraz pełnomocnictwo gdy czynność była dokonywana przez pełnomocnika (zeznania świadka M. W., k.303-305, zeznania świadka T. G. (1), k.341-343, zeznania świadka M. M., k.362). Osoba sprzedająca akcje obowiązana była również do złożenia dokumentu polecenia przelewu papierów wartościowych, co było niezbędne do przeniesienia akcji na

rachunek nabywcy i sfinalizowania transakcji. Dokument ten stanowił formularz wypełniany przez sprzedającego (zeznania świadka M. W., k.303-305).

(...) S.A., którzy przyjmowali umowy sprzedaży akcji wraz z niezbędnymi dokumentami w celu dokonania zmian na rachunkach papierów wartościowych, weryfikowali składane dokumenty w D. (...) Klienta, jak i w Centrali Banku w Zespole (...). Pracownik (...) przyjmujący dokumenty potwierdzające dokonaną transakcję sprzedaży akcji (pomiędzy zbywcą a nabywcą akcji) sprawdzał czy do danej umowy sprzedaży dołączone zostały załączniki, czy umowa była kompletna. W przypadku stwierdzenia braków w dokumentacji zobowiązywano klienta do dostarczenia niezbędnych dokumentów. O każdym stwierdzonym przypadku braku w dokumentacji klient był informowany i obciążał go obowiązek złożenia brakujących dokumentów. Klient był informowany ustnie, na dokumentach nie czyniono żadnej wzmianki o stwierdzonej niekompletności dokumentów (zeznania świadka T. G. (1), k.342).

W treści formularza – polecenie przelewu papierów wartościowych zawarta była klauzula wskazująca na 14-dniowy termin na przeksięgowanie akcji z rachunku sprzedającego na rachunek kupującego. W przypadku zebrania kompletu dokumentów Centrala (...) S.A. (zespół rejestrów) dokonywała w powyższym terminie przeksięgowania akcji. Niekompletność albo innego rodzaju wadliwość umowy sprzedaży i wymaganych załączników uniemożliwiała dokonanie stosownych zmian na rachunkach papierów wartościowych sprzedającego i kupującego akcje. W przypadku gdy zostało to stwierdzone w zespole rejestrów, jego pracownicy kontaktowali się z pracownikiem obsługi klienta, by ten skontaktował się z klientem w celu uzupełnienia brakujących dokumentów. (zeznania świadka M. W., k.304, zeznania świadka T. G. (1), k.341, zeznania świadka J. K., k.343).

Bank (...) S.A. nie ingerował w treść umów sprzedaży akcji. Umowa była sprawdzana w zakresie liczby akcji oraz nazwisk zbywcy i nabywcy. (...) S.A. składał jedynie na dokumencie umowy podpis i opatrywał pieczęcią celem potwierdzenia przyjęcia dokumentów (zeznania świadka T. G. (1), k.341-343).

Nabywcy akcji przysługiwało prawo do wystąpienia z wnioskiem o wydanie imiennego zaświadczenia depozytowego (...). W treści formularza tego wniosku należało podać m.in. dane nabywcy i zbywcy oraz liczbę akcji. Zawierał on również informację, że wydanie (...) następuje w terminie 14 dni, przy czym w uzasadnionych przypadkach termin ten mógł ulec wydłużeniu (zeznania świadka J. K., k.344). (...) stanowiło dowód tego, iż klient posiada w depozycie prowadzonym dla akcji (...) na swoim rejestrze depozytowym akcje (zeznania świadka J. K., k.344).

Większość klientów (...) S.A. odbierała imienne zaświadczenia depozytowe (zeznania świadka T. G. (1), k.342). Zaświadczenia nieodebrane były przechowywane przez (...) S.A. i anulowane dopiero po złożeniu (...) S.A. wraz z umową sprzedaży akcji. W celu wystawienia zaświadczenia depozytowego dla nabywcy konieczne było anulowanie zaświadczenia wydanego wcześniej zbywcy (zeznania świadka J. K., k.344). Warunkiem koniecznym było złożenie (...) zbywcy w oryginale (zeznania świadka M. M., k.362).

Wszystkie wyżej wymienione dokumenty stanowiły podstawę do dokonania zmian w rejestrze rachunków papierów wartościowych prowadzonych przez (...) S.A. (zeznania świadka J. K., k.344).

Dnia 27 grudnia 1991 roku emitent (...) S.A. z siedzibą w W. dokonał emisji 240 akcji zwykłych imiennych serii (...) o numerach (...) do (...) o wartości nominalnej 1 zł. Nabyła je K. T.. Dysponowała ona Imiennym Zaświadczeniem Depozytowym wystawionym dnia 12 grudnia 2001 roku o nr (...) ((...), k.50, zeznania K. T., akta odezwy k.31). K. T. została zarejestrowana jako uprawniona do akcji w rejestrze depozytowym prowadzonym przez (...) Bank (...) S.A., a także ujawniona w księdze akcjonariuszy (...) S.A.

Dnia 16 listopada 2005 roku K. T. zawarła z M. M. (obywatelem Demokratycznej Republiki Kongo) umowę sprzedaży (...) akcji imiennych (...) S.A. (umowa z dnia 16 listopada 2005 roku, k.48-49, zeznania K. T., akta odezwy k.31). W § 5 przedmiotowej umowy strony uzgodniły, że w celu dokonania przeniesienia posiadania akcji, sprzedający K. T. oświadcza (...), iż zawarła przedmiotową umowę sprzedaży, w związku z czym przenosi na kupującego - M. M. posiadanie tych akcji oraz upoważnia i zobowiązuje (...) do dokonania wszelkich wymaganych przez prawo czynności faktycznych i prawnych niezbędnych do skutecznego przeniesienia posiadania akcji na kupującego oraz

wyraża zgodę na dokonanie zmian w księdze akcyjnej (...) S.A. poprzez dokonanie wpisu o przeniesieniu akcji na rzecz kupującego i nie składa sprzeciwu co do wpisania kupującego jako akcjonariusza uprawnionego z akcji w księdze akcyjnej prowadzonej przez (...) S.A. Wraz z zawarciem umowy K. T. przekazała M. M., wystawione na jej nazwisko (...) (zeznania K. T., akta odezwy k.32). W dniu zawarcia powyższej umowy K. T. udzieliła M. M. pełnomocnictwa m.in. do składania w jej imieniu wszelkich oświadczeń oraz do reprezentowania jej we wszelkich sprawach związanych z nabywaniem i zbywaniem przedmiotowych akcji (pełnomocnictwo, k.51-52).

Dokument (...) K. T. nie został złożony w (...) S.A. w W. (zeznania świadka J. K., k.345). Żadna ze stron umowy sprzedaży akcji z dnia 16 listopada 2005 roku nie zawiadomiła pozwanego o jej zawarciu. Sprzedająca nie zleciła pozwanemu dyspozycji przeniesienia akcji z jej rachunku depozytowego na rachunek depozytowy kupującego - M. M.. M. M. nie wystąpił do (...) S.A. o wydanie na jego rzecz (...) (zeznania świadka J. K., k.344-345).

M. M. nie został zarejestrowany w rejestrze depozytowym prowadzonym przez (...) Bank (...) S.A., a także nie został ujawniony w księdze akcjonariuszy (...) S.A. W obu tych rejestrach nadal jako akcjonariusz figurowała K. T...

W roku 2005 i 2007 E. M. (1) była stroną kilku umów sprzedaży akcji (...) S.A., na podstawie których nabywała imienne akcje (...) S.A. (zeznania świadka M. M., k.362, zeznania E. M. (1), k. 390). Dnia 29 kwietnia 2005 roku zawarła umowę, na mocy której nabyła 2050 akcji imiennych i wystąpiła o wydanie zaświadczenia depozytowego (umowa, k. 322-323, wniosek, k. 324). Umową z dnia 23 czerwca 2005 roku nabyła 310 akcji imiennych i wniosła o wydanie imiennego zaświadczenia depozytowego (umowa, k.319-320, wniosek, k.321). Dnia 28 września 2005 roku zawarła umowę, na mocy której nabyła 511 akcji imiennych i wystąpiła o wydanie zaświadczenia depozytowego (umowa, k. 325-326, wniosek, k. 327). Umowami z dnia 26 czerwca 2007 roku nabyła 124 i 93 akcje imienne oraz wniosła o wydanie imiennego zaświadczenia depozytowego (umowy, k.316-317, 328-329, wnioski, k.318, 330).

Dnia 2 grudnia 2005 roku M. M. reprezentowany przez N. N. M., zawarł umowę sprzedaży (...) akcji zwykłych imiennych serii (...) o numerach (...) do (...) o wartości nominalnej 1 zł z E. M. (1) (umowa z dnia 2 grudnia 2005 roku, k.11-12, akta sprawy o sygn. II C 406/10). Na umowie podpisy złożyły strony umowy oraz pracownik (...) S.A. (zeznania świadka T. G. (1), k.341). Do umowy załączono imienne zaświadczenie depozytowe wystawione na nazwisko innej osoby niż sprzedający, tj. K. T. (zeznania świadka J. K., k.343-344).

W § 5 przedmiotowej umowy strony uzgodniły, że sprzedający M. M. upoważnia i zobowiązuje (...) do dokonania wszelkich wymaganych przez prawo czynności faktycznych i prawnych niezbędnych do skutecznego przeniesienia posiadania akcji na kupującego B. M. lub kolejnych nabywców akcji (umowa sprzedaży k. 11-12). Dnia 2 grudnia 2005 roku M. M. zlecił polecenie przelewu papierów wartościowych na konto depozytowe E. M. (1). E. M. (1) wystąpiła o wydanie nowego (...) (polecenie przelewu papierów wartościowych, k.54, wniosek o wydanie zaświadczenia depozytowego, k.57, zeznania E. M. (1), k.391-392). E. M. (1) wystąpiła także o wpis do księgi akcyjnej (...) S.A. (wniosek o wpis, k.58-59)

Powyższe dokumenty zostały złożone w (...) S.A. E. M. (1) nie sprawdziła poprawności i kompletności składanych dokumentów (zeznania E. M. (1), k.392). Po dokonaniu powyższych E. M. (1) nie otrzymała (...) ani nie została wpisana do księgi akcjonariuszy (...) S.A. (bezsporne).

W 2007 roku M. W.- pracownik (...) S.A.- powiadomiła E. M. (1), że nie doszło do skutecznego nabycia 240 akcji zwykłych imiennych serii (...) o numerach (...) do (...) o wartości nominalnej 1 zł. W rozmowie telefonicznej powódka oświadczyła, że rezygnuje z tych akcji i nie będzie finalizowała tej transakcji (zeznania świadka M. W., k.303-305). W związku z powyższym M. W. 15 stycznia 2007 roku, sporządziła notatkę służbową, w której zamieściła informację, iż E. M. (1) „rezygnowała z transakcji i kupiła akcje od kogoś innego. W związku z powyższym transakcja jest nieaktualna” (notatka, k.60). Przedmiotowa notatka zawierała także informacje o innych klientach (...) S.A.

Na początku 2009 roku (...) S.A. ogłosiło publicznie, że będzie wypłacać swoim akcjonariuszom dywidendy (zeznania E. M. (1), k.391).

Pismem z dnia 19 stycznia 2009 roku E. M. (1) zwróciła się do (...) S.A. z prośbą o wyjaśnienie dlaczego nie otrzymała (...) wystawionego na jej nazwisko (pismo, k.55, zeznania świadka J. K., k.344). (...) S.A. w odpowiedzi na powyższe wyjaśnił, że do umowy sprzedaży akcji z 2 grudnia 2005 roku nie załączono (...) sprzedającego tj. M. M. oraz że nie figuruje on w depozycie prowadzonym przez (...), jako akcjonariusz, a ponadto nie przedłożono do (...) pełnomocnictwa dla N. N. M. do działania w jego imieniu (pismo, k.56).

Na dzień 19 listopada 2009 roku tj. dzień wskazany w uchwale zarządu (...) S.A. jako dzień ustalania prawa do nabycia dywidendy powódka nie była wpisana do księgi akcyjnej akcjonariuszy (...) S.A. (pismo (...) S.A., k.373)

Na skutek działań E. M. (1), dnia 23 grudnia 2009 roku K. T. zleciła (...) S.A. dyspozycję nr (...) rejestracji – przeniesienia własności przedmiotowych akcji ze swojego rachunku depozytowego na rzecz M. M. (dyspozycja z 23 grudnia 2009 roku, k.61-62). W tym też dniu zleciła polecenie ujawnienia przeniesienia akcji na M. M. (polecenie ujawnienia przeniesienia papierów wartościowych, k.67) i poinformowała (...) S.A., że sprzedała mu przedmiotowe akcje oraz odwołała udzielone M. M. pełnomocnictwo (pismo z dnia 23 grudnia 2009 roku, k.68).

Dnia 5 stycznia 2010 roku (...) S.A. wystawił (...), w którym ujawnione zostały przedmiotowe akcje na nazwisko M. M. i dokonał przeniesienia akcji na rzecz M. M.. Pismem z dnia 14 stycznia 2010 roku powiadomiono E. M. (1), iż dokonano przeniesienia posiadania spornych akcji ((...), k.69, pismo z dnia 14 stycznia 2010 roku, k.70).

11 stycznia 2010 roku Bank (...) S.A. wystawił E. M. (1) (...) o nr (...) ((...), k.72). Pismem z dnia 11 stycznia 2010 roku (...) S.A. E. M. (1) złożyła wniosek o wpis do księgi akcyjnej (...) S.A. w W. (pismo, k.73-74).

Dywidendy należnej z tytułu akcji (...) S.A nie pobrała ani K. T. (zeznania M. M., k. 362) ani E. M. (1) (pismo z dnia 17 marca 2010 roku, k. 18-19, wezwanie do zapłaty, k.20, akta sprawy o sygn. II C 406/10, pismo z 9 sierpnia 2013 roku, k.373-374, zeznania E. M. (1) k. 390, bezsporne). Pozostaje ona w depozycie (...) S.A. (zeznania świadka M. M., k.362).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niekwestionowanych dowodów z dokumentów i poświadczonych kopii dokumentów załączonych do pozwu i odpowiedzi na pozew, w szczególności: umów zawieranych pomiędzy K. T. a M. M. oraz pomiędzy M. M. a E. M. (1) k.48-49 i k.11 (akt sprawy o sygn. II C 406/10), umów zawieranych przez E. M. (1) w latach 2005 i 2007 (akt sprawy o sygn. II C 406/10), dokumentów pełnomocnictw udzielanych przez wyżej wymienionych, k. 51-52, dokumentów (...) k. 50, 69, 72, dokumentów o nazwie polecenie przelewu papierów wartościowych, k.54 i 67, wniosków o wydanie zaświadczenia depozytowego, k.57, wniosków o wpis do księgi akcyjnej, k.58-59,73-74, dyspozycji przeniesienia własności nr (...) z 23 grudnia 2009 roku, k.61-62, korespondencji stron, k.55,56, 63-66, 18-23 (akt sprawy o sygn. II C 406/10), korespondencji pomiędzy K. T. a (...) S.A., k.68, k.70, notatki służbowej M. W., k. 60).

Sąd uznał wymienione dokumenty za wiarygodne. Żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności i wiarygodności.

Za wiarygodne Sąd uznał również zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: M. W., T. G. (1), J. K., M. M., K. T., które znajdują potwierdzenie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym w szczególności dokumentach potwierdzających sekwencję czynności prawnych dotyczących zdematerializowanych akcji imiennych (...) S.A. Sąd dał wiarę zeznaniom M. W. co do faktu, że powiadomiła ona powódkę o wadliwości umowy sprzedaży z M. M., która nie doprowadziła do skutecznego nabycia akcji. Fakt ten znajduje potwierdzenie w notatce służbowej, która sporządziła M. W. na podstawie rozmowy telefonicznej z powódką. Wprawdzie notatka ta jest dokumentem prywatnym o ograniczonej mocy dowodowej (art. 245 k.p.c.), niemniej jednak wobec zakwestionowania jej wiarygodności przez powódkę, pozwany, na którym zgodnie z art. 253 k.p.c. spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu, uwodnił innymi środkami dowodowymi (zeznania świadków M. W. i T. G. (2)), że stwierdzone w niej fakty odpowiadają rzeczywistości. W ocenie Sądu analizowana notatka służbowa (k. 60) jest dokumentem autentycznym, za czym przemawia fakt, że w jej treści pojawiają się zapisy dotyczące innych problematycznych transakcji obrotu akcjami (...) S.A. W konsekwencji Sąd ustali, że powódka została powiadomiona o bezskuteczności umowy sprzedaży przed 15

stycznia 2007 roku i nie podjęła żadnych czynności zmierzających do konwalidacji wadliwej czynności prawnej. Z tych przyczyn za niewiarygodne Sąd uznał zeznania powódki, która negowała fakt powiadomienia jej przez M. W. o przyczynach nieskutecznego nabycia akcji.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka jako źródło dochodzonego roszczenia wskazuje nienależyte wykonanie przez pozwanego obowiązków wynikających z § 5 umowy sprzedaży, którą zawarła 2 grudnia 2005 roku z M. M., w zakresie weryfikacji treści tej umowy oraz załączonych do niej dokumentów. Problem, który wyczerpuje istotę rozpoznawanej sprawy sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy pozwanego jako podmiot prowadzący depozyt papierów wartościowych łączy więzi obligacyjne ze stronami transakcji papierami wartościowymi.

W celu udzielenia odpowiedzi na tak postawione pytanie należy w pierwszej kolejności przedstawić podstawowe zasady obrotu zdematerializowanymi papierami wartościowymi oraz charakter czynności podejmowanych przez określone podmioty na rynku regulowanym, zwracając uwagę na różnice pomiędzy zleceniem maklerskim a zleceniem prowadzenia depozytu.

Rynek regulowany oznacza stale funkcjonujący system obrotu instrumentami finansowymi, znajdujący się pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego. W myśl ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (zwana dalej u.o.i.f.) przedmiotem obrotu na rynku regulowanym są m.in. papiery wartościowe w postaci akcji, w tym zdematerializowane papiery wartościowe.

Emitent papierów wartościowych jest zobowiązany do zawarcia z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych umowy, której przedmiotem jest rejestracja tych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych (art. 5 ust. 4 u.o.i.f.). Istnienie i prowadzenie depozytu papierów wartościowych ma miejsce w postaci prowadzonego np. przez spółkę, której Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych przekazał wykonywanie czynności z tegoż zakresu, systemu rejestracji zdematerializowanych papierów wartościowych, obejmującego rachunki papierów wartościowych, rachunki zbiorcze i konta depozytowe prowadzone przez podmioty upoważnione do tego przepisami ustawy (art. 3 pkt 21 u.o.i.f.). Rachunkami papierów wartościowych są rachunki, na których zapisywane są zdematerializowane papiery wartościowe, prowadzone wyłącznie przez podmioty wskazane w treści art. 4 ust. 1 u.o.i.f., w tym domy maklerskie i banki prowadzące działalność maklerską. Od chwili zarejestrowania papierów wartościowych, na podstawie umowy, której przedmiotem jest rejestracja tych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych, za rachunki papierów wartościowych uważa się również zapisy dotyczące tych papierów, dokonywane w związku z ich subskrypcją lub sprzedażą w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej, przez podmioty prowadzące działalność maklerską lub banki powiernicze o ile identyfikują one osoby, którym przysługują prawa z papierów wartościowych (art. 4 ust. 2 u.o.i.f.).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 u.o.i.f. papiery wartościowe dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym nie mają formy dokumentu od chwili ich zarejestrowania na podstawie umowy, której przedmiotem jest rejestracja tych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych (dematerializacja). Akcje podlegające systemowi rejestracji mogą stanowić przedmiot obrotu pierwotnego i wtórnego, a także obrotu giełdowego i pozagiełdowego.

W myśl art. 7 ust. 1 u.o.i.f., prawa ze zdematerializowanych papierów wartościowych powstają z chwilą zapisania ich po raz pierwszy na rachunku papierów wartościowych i przysługują osobie będącej posiadaczem tego rachunku (moment zaistnienia zdematerializowanych papierów wartościowych jako przedmiotu obrotu). Jest to czynność rejestrowa, której dokonanie inicjuje proces dematerializacji. W następstwie powyższego procesu dochodzi do identyfikacji personalnej w odniesieniu do podmiotu uprawnionego ze zdematerializowanego papieru wartościowego, co ma duże znaczenie w sytuacji, gdy papier wartościowych od strony konstrukcyjnej pozbawiony zostaje nośnika materialnego, a zatem struktury uzewnętrzniającej prawo. Obrót zdematerializowanymi papierami wartościowymi reguluje art. 7 ust. 2 u.o.i.f., zgodnie z którym **umowa zobowiązująca do przeniesienia zdematerializowanych papierów**

wartościowych przenosi te papiery z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu na rachunku papierów wartościowych. Dokonanie zapisu na rachunku papierów wartościowych na podstawie umowy, następuje po dokonaniu zarejestrowania przeniesienia papierów wartościowych pomiędzy odpowiednimi kontami depozytowymi, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 1 u.o.i.f.

W doktrynie wyjaśnia się, że elementem konstytucyjnym przeniesienia papieru wartościowego jest zawsze zapis na rachunku papierów wartościowych, którego skutkiem jest przeniesienie prawa występującego w obrocie w formie zdematerializowanej. Czynność będącą podstawą nabycia papierów wartościowych charakteryzuje się jako czynność quasi-realną (por. M. Romanowski, w: A. Szumański (red.), System Prawa Prywatnego, t. 18, Suplement, s. 27). W konsekwencji elementem stanu faktycznego prowadzącego do nabycia papieru wartościowego, poza czynnością prawną, dokonaną pod tytułem darmym bądź odpłatnym, jest zawsze czynność faktyczna realizowana przez firmę inwestycyjną w postaci zapisu na rachunku papierów wartościowych (L. Sobolewski, w: L. Sobolewski (red.), Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, s. 254). Oznacza to, że zapis na rachunku papierów wartościowych, do jakiego odwołuje się art. 7 ust. 2 u.o.i.f., traktować należy jako przesłankę nabycia prawa z papieru wartościowego w formie zdematerializowanej w drodze czynności prawnej. Przedmiotem obrotu - w ramach reżimu opartego na konstytucyjności zapisu na rachunku papierów wartościowych - pozostaje bezpośrednio samo prawo majątkowe, jakim jest zdematerializowany papier wartościowy, a nie roszczenie wobec podmiotu prowadzącego rachunek (por. M. Wierzbowski, L. Sobolewski, P. Wajda: Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi, Komentarz). Jak trafnie podkreśla L. S. (por. tenże, w: L. Sobolewski (red.), Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, s. 253 i n.), przeniesienie papierów wartościowych na mocy czynności prawnej nie zostało osadzone na czynności o podwójnym skutku, tj. czynności zobowiązująco-rozporządzającej, jako że skutek rozporządzenia osiągnany jest w następstwie zrealizowania łącznego dwóch przesłanek, a mianowicie: pierwszej, w postaci zawarcia umowy zobowiązującej do przeniesienia papieru wartościowego, oraz drugiej, jaką jest zapis na rachunku papierów wartościowych. Sąd Rejonowy podziela przedstawione stanowisko doktryny w kwestii zasad nabywania praw ze zdematerializowanych papierów wartościowych.

W świetle przepisów ustawy o obrocie instrumentami finansowymi nieodłącznym elementem obrotu pozostaje działalność maklerska. Działalność ta, w myśl art. 69 u.o.i.f., obejmuje wykonywanie czynności polegających m.in. na: przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, doradztwie inwestycyjnym, oferowaniu instrumentów finansowych, świadczeniu usług w wykonaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe lub zawieraniu i wykonywaniu innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe. Działalnością maklerską jest również wykonywanie przez firmę inwestycyjną czynności polegających na przechowywaniu lub rejestrowaniu instrumentów finansowych, w tym prowadzeniu rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych, oraz prowadzeniu rachunków pieniężnych, udzielaniu pożyczek pieniężnych na określonych w ustawie warunkach.

Podmioty zajmujące się działalnością maklerską, w tym bankowe domy maklerskie mogą być włączone w proces obrotu akcjami bezpośrednio bądź pośrednio w zależności od rodzaju umów łączących te podmioty z posiadaczami akcji bądź umów pomiędzy tymi podmiotami a emitentem akcji.

Podmiot taki jak bankowy dom maklerski może stać się stroną, tzw. zlecenia maklerskiego z posiadaczem akcji i wówczas dokonuje transakcji kupna i sprzedaży akcji w imieniu posiadacza oraz w konsekwencji dokonuje odpowiednich zmian rejestracyjnych i przelewów na rachunkach papierów wartościowych odpowiednio do zaistniałych transakcji. Wówczas mówi się o przymusie pośrednictwa domów maklerskich w obrocie papierami wartościowymi na rynku regulowanym

Podmiotowi prowadzącemu działalność maklerską można powierzyć także jedynie obowiązek prowadzenia właściwego systemu rejestrowego i rejestracji zmian po stronie posiadacza akcji i dokonywania przelewów, co stanowi wyjątek od zasady obowiązku pośrednictwa w obrocie akcjami przez domy maklerskie. Tak ograniczony zakres obowiązków najczęściej powierzany jest mu przez emitenta akcji, (jak w niniejszej sprawie (...) S.A.) i wówczas pomiędzy bankowym domem maklerskim a posiadaczem akcji nie nawiązuje się żaden stosunek obligacyjny. Jedyny

obowiązek względem posiadacza akcji to przyjęcie dokumentów od zbywcy i nabywcy akcji związanych ze zmianą ich posiadacza i dokonanie odpowiednich czynności rejestracyjnych. Następuje to w wykonaniu zobowiązania względem emitenta akcji a nie zbywcy czy nabywcy akcji.

Prowadzenie działalności maklerskiej, czy to w zakresie zlecenia maklerskiego czy też wyłącznie prowadzenia systemu rejestracji zdematerializowanych papierów wartościowych, wiąże się m.in. z obowiązkiem wystawiania na żądanie posiadacza akcji imiennego świadectw depozytowego, o którym mowa w art. 9 i 10 u.o.i.f. Zgodnie z art. 9 ust. 2 u.o.i.f. świadectwo to potwierdza legitymację do realizacji uprawnień wynikających z papierów wartościowych wskazanych w jego treści, które nie są lub nie mogą być realizowane wyłącznie na podstawie zapisów na rachunku papierów wartościowych. W opinii przedstawicieli doktryny prawa świadectwo depozytowe nie jest papierem wartościowym (por. m.in. M. Michalski, w: A. Chłopecki, G. Domański, R. Jurga, M. Michalski, L. Sobolewski, Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, s. 304 i n.). Mimo swojej materialnej formy świadectwo nie ucieleśnia praw, a jedynie potwierdza fakt ich przysługiwania po stronie posiadacza rachunku papierów wartościowych. Świadectwo depozytowe potwierdza więc stan posiadania na rachunku papierów wartościowych prowadzonym dla osoby uprawnionej i w tym sensie przypisać można mu ograniczoną funkcję rejestracyjną. Nadto przypisana mu została funkcja legitymacyjna, co stanowi konstrukcyjną konsekwencję zjawiska dematerializacji papierów wartościowych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, na następujące:

Po pierwsze pozwany nie był stroną zlecenia maklerskiego, nie istniał przymus jego pośrednictwa w obrocie akcjami a zatem obowiązany był jedynie do prowadzenia systemu rejestracji zdematerializowanych papierów wartościowych (...) S.A., bez ponoszenia odpowiedzialności względem posiadaczy akcji z tytułu niedopełnienia czynności związanych z kompletowaniem dokumentów w ramach czynności zbycia i nabycia akcji. W niniejszej sprawie E. M. nie zawarła z pozwanym umowy zlecenia maklerskiego, której niewykonanie przez pozwanego mogłoby stanowić źródło roszczeń odszkodowawczych dochodzonych przez powódkę. Nie podważa tego wniosku treść § 5 umowy sprzedaży akcji z dnia 2 grudnia 2005 roku, w którym sprzedający i kupujący zobowiązali dom maklerski do dokonania wszelkich wymaganych przez prawo czynności faktycznych i prawnych niezbędnych do skutecznego przeniesienia praw z akcji. Wbrew stanowisku pełnomocnika powódki nie można wywodzić związania pozwanego przytoczonym postanowieniem umowy na skutek przyjęcia przez pracownika pozwanego umowy sprzedaży w celu dokonania zmian na prowadzonych rachunkach papierów wartościowych. Umowa dochodzi do skutku na podstawie konsensu stron uczestniczących w jej zawarciu, dlatego czynności technicznej takiej jak przyjęcie dokumentów w celu dokonania zmian w prowadzonym rejestrze nie można przypisać woli zawarcia umowy w imieniu pozwanego.

Po drugie akcje imienne (...) S.A. będące przedmiotem umowy sprzedaży zawartej przez powódkę nie zostały skutecznie zbyte w 2005 roku przez K. T. na rzecz M. M., albowiem nie dokonano w myśl art. 7 ust. 2 u.o.i.f. stosownego zapisu na odpowiednim rachunku papierów wartościowych. W konsekwencji powódka nie mogła skutecznie ich nabyć od nieuprawnionego zbywcy (zasada *nemo plus iuris in alium transfere potest quam ipse habet*) Niemniej jednak pozwany podjął czynności zmierzające do konwalidacji wadliwej umowy sprzedaży, informując powódkę przed 15 stycznia 2007 roku o przyczynach bezskuteczności umowy sprzedaży. Powódka nie była wówczas zainteresowana sfinalizowaniem transakcji. W takiej sytuacji w ocenie Sądu pozwany nie miał obowiązku ani nie dysponował żadnymi przewidzianymi przez prawo środkami zmierzającymi do uregulowania przedmiotowej sprawy. Reasumując należy stwierdzić, że ze względu na brak więzi obligacyjnej pomiędzy powódką a pozwanym, podstawy roszczeń odszkodowawczych E. M. (1) nie może stanowić art. 471 k.c.

Odpowiedzialności strony pozwanej nie można również wywodzić z przepisów o odpowiedzialności deliktowej w szczególności art. 430 k.c., godnie z którym ten, kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonej jej czynności (art. 430 k.c.). Do przypisania powierzającemu odpowiedzialności deliktowej niezbędne jest m.in. wykazanie szkody wyrządzonej osobie trzeciej przez podwładnego, winy podwładnego oraz faktu wyrządzenie szkody przy wykonywaniu przez podwładnego powierzonej mu czynności. Żadna z tych przesłanek nie zostało udowodniona przez powódkę, na której zgodnie z art.

6 k.c. spoczywał ciężar dowodu. Nie wykazała ona ani bezprawności ani winy w działaniu pracowników pozwanego na etapie rejestracji zmian na rachunkach panierów wartościowych w ramach prowadzonego depozytu.

Z tych przyczyn powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Stroną wygrywającą proces w całości była strona pozwana. Dlatego Sąd przyznał na rzecz pozwanego zwrot poniesionych przez niego kosztów postępowania, które w sprawie stanowiły: koszty zastępstwa prawnego w kwocie 2400 zł, według stawki ustalonej zgodnie z §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej z urzędu (Dz.U. Nr163, poz. 1349) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.